

Jord, luft, eld och vatten

Kent Sjöström

doktorand och rörelseledare vid Teaterhögskolan i Malmö, Lunds universitet.

Publicerad i:

Att tro på en omöjlig dröm : Studiotatern i Malmö : en minnesbok

(red. Tomas Lundén & Maria Österling)

Malmö : Studiotatern, 2001

Några av de märkligaste och kanske också finaste teaterminnen jag har är när femhundra barn från en skola i Rosengård tågar över en novembervåt skolgård och skanderar "Vi kan! Vi kan!" Eller hur ett par hundra personer, med olikfärgade tyger, rör sig nedför och mellan kullarna i Kroksbäck; eller synen när en väderballong stiger till väders, lastad med hårstrån...

Allt detta är bilder från Studiotatern 1979, eller rättare sagt, den verksamhet som teatern då hade i Malmös förorter i samband med Parkteaterprojektet.

Projektet bestod till en del av arbete ute på skolor och fritidsgårdar, där vi tillsammans med eleverna skapade enkla föreställningar eller teaterfester och i dessa deltog vi tillsammans med barnen. På senhösten gjorde vi ett tre veckors arbete på Kryddgårdsskolan tillsammans med ett arkitekt- och byggnadsföretag. Detta utmynnade i en jättelik skulptur, *Handen*, som fortfarande kan beskådas på plats.

I projektet ingick två föreställningar: *Resan till Dragonienborj*, som hade spelats i förortsparker året innan och nu spelades i Folkets Park, samt *Resan med Albraxägget*.

Från början var vi en grupp ledare och medlemmar som hade lärt känna varandra under 1978 på Studiotatern. Vi hade några gemensamma utgångspunkter: vi intresserade oss för teaterns sociala funktion som "fest" och möte. Därför ville vi pröva en form som innebar en aktivare publik än vanligt. I folksagor och myter fanns ett förhållningssätt till barn som lockade oss, och detta styrde pjäserna i en folksageliknande riktning. Hasse Berndtsson, som var gruppens regissör, hade en annorlunda och kontinental teaterbakgrund, som bl.a bestod av mimutbildning och samarbete med Grotowski. Detta formade ett spelsätt med akrobatik, mim och dans i samspel med det talade ordet.

När projektgruppen bildades i början av året startade genast ett förberedelsearbete som var lika mycket teoretiskt som praktiskt inriktat. Tack vare olika bidrag kunde projektgruppen heltidsanställas under några månader. Gruppen bestod av fyra ledare från teatern och sex medlemmar med yrkeserfarenhet som lärare och fritidsledare. Vid varje delprojekt knöts många medlemmar till arbetet och dessa deltog i olika kurser och seminarier som projektgruppen ledde.

Vad hände då, rent praktiskt, i dessa föreställningar, som vi kan kalla "aktiverande" i brist på bättre ord?

I *Resan till Dragonienborj* ger sig ensemble och publik ut på en vandring för att finna en drake. Barnen drar en vagn och under färden råkar man ut för olika äventyr, som långgångare och styltor, akrobatiska vägvisare och - till slut - en orkeslös drake. Det annorlunda bestod i att barnens medverkan i form av ramsor, sånger och olika handlingar krävdes för att äventyret skulle få ett lyckligt slut. Det hela var mycket lyckat, även för vuxna som gärna medverkade.

Resan med Albraxägget hade en liknande grundidé, men var betydligt mer komplicerad, både i underhåll och publikaktioner. Här delades publik och ensemble in i fyra olika grupper som gav sig ut för att söka upp de fyra elementen - jord, luft, eld och vatten. Under färden lärde sig barnen sånger och danser som sedan användes då alla återförenades. Det hela avslutades magnifikt när vi sände upp en väderballong. På denna var fästad en plastbehållare med ett brev och ett hårstrå från var och en som hade deltagit i resan. (Teatern fick faktiskt några svar, bl.a. från Polen!)

All denna gemensamma aktivitet i skolarbete och föreställningar ställde stora krav på styrning och organisation - vi stack inte under stol med att medverkan skedde på våra villkor. Anarkin kan komma snubblande nära när publiksiffrorna närmade sig 500. I skolarbetet utvecklades en slags

växelvis improvisation mellan oss och barnen och detta var speciellt tydligt i Handen-projektet, som blev en mycket märklig teaterhändelse: tillsammans byggde 500 barn en skulptur som vägde 3,5 ton och denna invigdes vid ett festspel, där hela skolan deltog. Under de tre veckor arbetet tog utvecklades en berättelse som fick sitt slut vid invigningen.

Vid årets slut räknade vi med att cirka 10 000 personer mer eller mindre aktivt medverkat i de olika projekten.

Ett arbete som detta är stort, tungrovt och ganska dyrt och kommer nog att förbli unikt och när man ser tillbaka på det drabbas man gärna av en förskönande nostalgi (men det är inte detsamma som att jag idag skulle försvara allt som gjordes!).

Några ur projektgruppen ville fortsätta att arbeta tillsammans och startade en fri grupp, Malmö Parkteater. Där vidareutvecklades de olika grundidéerna åt olika håll, men det är en helt annan historia.